



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.4.11.2023

Pani
Edyta Pintara
Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu
i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich
ul. Reymonta 24
96-127 Lipce Reymontowskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003 – Funkcjonowanie samorządowych bibliotek publicznych w województwie łódzkim

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich ul. Reymonta 24, 96-127 Lipce Reymontowskie ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Pintara - Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich ² od 28 września 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury.2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.3. Prowadzenie gospodarki finansowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Andrzej Pietrzyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/166/2023 z 24 listopada 2023 r.2. Małgorzata Chojnacka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/14/2024 z 8 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej również: GOKSiR.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich prawidłowo realizował cele statutowe i zadania w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechniania wiedzy i kultury w ramach prowadzenia funkcjonującej w jego strukturze samorządowej biblioteki publicznej, w szczególności co do zasady prawidłowo organizował i zapewniał dostęp do zasobów bibliotecznych.

Obowiązujący w Bibliotece Regulamin dotyczący „korzystania z materiałów bibliotecznych i usług Biblioteki” sporządzono rzetelnie, przy czym w obowiązującym w GOKSiR regulaminie organizacyjnym nie określono zadań, organizacji i szczegółowego zakresu działania Biblioteki. Ponadto w GOKSiR prawidłowo gromadzono i ewidencjonowano materiały biblioteczne oraz prowadzono księgi inwentarzowe posiadanego księgozbioru. Niemniej, nieterminowo dokonywano ujęcia ubytków w zbiorach bibliotecznych - w księdze inwentarzowej.

Ponadto, wystąpiły również jednostkowe braki w oznaczeniu drogi ewakuacyjnej z Biblioteki (drzwi) i miejsca na sprzęt gaśniczy.

Sprawozdania K03 zawierały, co do zasady dane zgodne ze stanem faktycznym za wyjątkiem liczby czytelników i wartości zakupionych pozycji książkowych oraz ogólnej wartości księgozbioru (dotyczy sprawozdania za 2022 r.).

W przyjętych planach finansowych na lata 2021-2023 oraz ich aktualizacjach prawidłowo określano przychody i koszty (za wyjątkiem roku 2022, gdzie wykazywano dotację podmiotową wyższą niż faktycznie otrzymana). Nie w pełni rzetelnie dokonywano również zmian do planów.

Analizowane sprawozdania w zakresie operacji finansowych Rb-N i Rb-Z zawierały dane zgodne z ewidencją księgową i zostały złożone terminowo (za wyjątkiem sprawozdań za III kwartał 2023 r.). Półroczne informacje i roczne sprawozdania z wykonania planów finansowych składane były terminowo i zawierały dane zgodne ze stanem faktycznym. Nie wykazywano w nich jednak stanu należności i zobowiązań, w tym wymagalnych. Dotacje podmiotowe/celowe, stanowiące dominujące źródło przychodów Biblioteki, były wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczone. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny i służyły terminowej realizacji zadań Biblioteki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury

Opis stanu faktycznego

1. GOKSiR, w ramach którego prowadzono gminną bibliotekę samorządową został utworzony 25 kwietnia 2007 r. na mocy uchwały Rady Gminy Lipce Reymontowskie⁶ jako samorządowa instytucja kultury. Uchwała określiła nazwę jednostki, siedzibę,

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Uchwała nr V/30/07 Rady Gminy Lipce Reymontowskie z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich, zmieniona uchwałą nr XXV/139/09 (jw.) z dnia 9 grudnia 2009 r. zmieniająca ww. uchwałę.

teren i zakres działania, a także źródła finansowania jednostki, w tym Biblioteki, co było zgodne z art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁷. Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o bibliotekach, w nadanej jednostce statucie określono jej cele i zadania, organy i organizację, nazwy jednostek sprawujących nadzór merytoryczny nad jej działalnością oraz źródła finansowania. Do zadań jednostki należało m.in. rozpoznanie, pobudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę oraz upowszechnianie i rozwój czytelnictwa.

Jednostka - w okresie objętym kontrolą - realizowała wskazane w statucie podstawowe zadania.

Dyrektor GOKSiR określił organizację wewnętrzną jednostki w nadanym regulaminie organizacyjnym⁸, w tym zadania na poszczególnych samodzielnych stanowiskach pracy – m.in. na stanowisku bibliotekarza. W regulaminie organizacyjnym GOKSiR nie określono jednakże zadań, organizacji oraz szczegółowego zakresu działania Biblioteki, o których mowa w art. 12 ustawy o bibliotekach, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Obowiązki głównego księgowego⁹ GOKSiR zostały powierzone pracownikowi jednostki zatrudnionemu na stanowisku instruktora do spraw sportu i rekreacji.

(akta kontroli str. 3-12)

2. GOKSiR został wpisany do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Gminę 1 lipca 2007 r. Rejestr zawierał dane wskazane w art. 14 ust. 1a ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁰ oraz był zgodny ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury¹¹. Ujawnione w rejestrze i księdze wpisy były zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli str. 27-33)

3. Na podstawie art. 14 ust. 4 ustawy o bibliotekach Dyrektor określiła w regulaminie, zasady i warunki korzystania z Biblioteki, w tym w szczególności:

- prawo do korzystania z Biblioteki z uwzględnieniem przepisów o ochronie danych osobowych,
- zasady wypożyczania materiałów bibliotecznych i prolongaty terminów zwrotów,
- zasady postępowania w przypadku przetrzymywania materiałów bibliotecznych po upływie terminu zwrotu i wysokość opłaty obciążającej czytelnika w przypadku zwłoki,
- zasady korzystania z księgozbioru encyklopedyczno - słownikowego,
- zasady postępowania w przypadku zagubienia, uszkodzenia i zniszczenia materiałów bibliotecznych, w tym obowiązek odkupienia lub w przypadku braku możliwości odkupienia – uiszczenia kwoty odpowiadającej aktualnej cenie danej pozycji.

(akta kontroli str. 34-36)

4. W okresie objętym kontrolą, w GOKSiR zatrudniano trzy osoby, z czego jedna przebywała na urlopie wychowawczym. Zadania bibliotekarza realizowała Dyrektor

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2393; dalej: ustawa o bibliotekach.

⁸ Zarządzenie nr 1 Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji.

⁹ Zatrudnienie w wymiarze ¼ etatu.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm.; dalej: uopdk.

¹¹ Dz. U. poz. 189.

GOKSiR¹², która posiadała wykształcenie wyższe, co było zgodne z wymogami wynikającymi z art. 29 ust. 2 ustawy o bibliotekach.

W Bibliotece nie uregulowano zasad podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub doskonalenia zawodowego, a Dyrektor nie wniosowała do organizatora o przyznanie środków na doskonalenie zawodowe.

W okresie objętym kontrolą, Dyrektor uczestniczyła w siedmiu szkoleniach dotyczących działalności bibliotecznej (czterech w 2021 r., dwóch w 2022 r. i jednego w 2023 r.), które obejmowały swoim zakresem m.in.: marketing biblioteki, archiwizację dokumentów w bibliotece, formy pracy z różnymi grupami czytelników oraz z zakresu wykorzystania systemu bibliotecznego „ALMA”.

(akta kontroli str. 519-525)

5. Liczba zarejestrowanych użytkowników i czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających), w latach 2021 – 2023 utrzymywała się na zbliżonym poziomie – odpowiednio 260¹³, 226¹⁴ (spadek o 34 osób, tj. o 13%) i 217¹⁵. Liczby zarejestrowanych użytkowników i czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) były zbieżne.

Dyrektor wyjaśniła, że tożsame liczby w powyższym zakresie wynikają z faktu, że każdego roku w Bibliotece prowadzony jest odrębny rejestr czytelników, którzy aktywnie wypożyczają książki – osoby te były ujmowane jako zarejestrowani czytelnicy.

Liczba wypożyczeń na zewnątrz w latach 2021-2023 (do 30 września) wynosiła odpowiednio 3 686, 3 344 (spadek o 342, tj. o 9,3%) i 2 075. W okresie objętym kontrolą, liczba udostępnień na miejscu wynosiła łącznie 225 (odpowiednio 63, 67 i 95: odpowiednio wzrost o 6,3 % oraz 41,8 %).

Zwiększeniu uległa natomiast liczba odwiedzin w Bibliotece w 2022 r. w stosunku do roku 2021 - odpowiednio z 3 719 do 6 239 (wzrost o 67,3 %; z czego 4 658 odwiedziny miały miejsce w związku z imprezami organizowanymi przez Bibliotekę).

Biblioteka zaspokajała potrzeby oświatowe i kulturalne mieszkańców w szczególności poprzez udostępnianie swoich zbiorów na zewnątrz, organizując wydarzenia promujące czytelnictwo, tj. konkursy recytatorskie i czytelnicze oraz zapewniając swoim czytelnikom dostęp do e-booków i audiobooków.

Odnośnie odnotowanego w 2022 r. spadku liczby czytelników oraz idącego za tym spadku liczby wypożyczeń we wskazanym okresie Dyrektor wyjaśniła, że prawdopodobną przyczyną ww. sytuacji jest konieczność łączenia pracy w Bibliotece z funkcją Dyrektora GOKSiR, co skutkuje koniecznością częstego przebywania poza budynkiem Biblioteki oraz, że w takich sytuacjach na drzwiach Biblioteki zostawiana jest informacja z podanymi numerami telefonów, pod które można dzwonić z informacją o potrzebie udostępnienia wypożyczalni.

Dyrektor wyjaśniła również, że odnotowany w 2022 r. wzrost liczby odwiedzin wynika najprawdopodobniej z zakończenia pandemii oraz z organizowania przez GOKSiR większej ilości wydarzeń/konkursów niż w 2021 roku.

¹² Druga pracująca w GOKSiR osoba realizowała w niepełnym wymiarze pracy zadania Głównego Księgowego oraz instruktora ds. sportu.

¹³ Z tego 25 czytelników w wieku do 5 lat, 59 w przedziale wiekowym 6-12 lat, 14 czytelników w przedziale 13-15 lat, 15 w przedziale 16-19 lat, 13 w przedziale 20-24 lata, 60 w przedziale 25-44 lata, 25 w przedziale 45-60 lat i 49 w wieku powyżej 60 lat.

¹⁴ Z tego 18 czytelników w wieku do 5 lat, 67 czytelników w przedziale wiekowym 6-12 lat, 7 czytelników w przedziale 13-15 lat, 10 w przedziale 16-19 lat, 7 w przedziale 20-24 lata, 40 w przedziale 25-44 lata, 29 w przedziale 45-60 lat i 47 w wieku powyżej 60 lat.

¹⁵ Z tego 12 czytelników w wieku do 5 lat, 72 czytelników w przedziale wiekowym 6-12 lat, 16 czytelników w przedziale 13-15 lat, 8 w przedziale 16-19 lat, 2 w przedziale 20-24 lata, 36 w przedziale 25-44 lata, 29 w przedziale 45-60 lat i 42 w wieku powyżej 60 lat.

Ponadto Dyrektor wyjaśniła również, że Biblioteka stara się realizować potrzeby czytelników z niepełnosprawnościami (w tym innymi niż ruchowa) poprzez proponowanie użytkownikom korzystania z audiobooków i e-booków w systemie „Legimi” oraz zakupy książek z dużym drukiem, co jej zdaniem odpowiada w szczególności na potrzeby osób niedowidzących (audiobooki, e-booki z możliwością zamiany tekstu na mowę). Niewyodrębnienie w strukturze organizacyjnej GOKSiR stanowiska bibliotekarza i związanych z tym zadań, Dyrektor wyjaśniła trudną sytuacją finansową placówki, która „na chwilę obecną nie może pozwolić sobie na odrębny etat bibliotekarza”.

(akta kontroli str. 519-529)

6. W latach 2021-2023 Biblioteka prawidłowo wypożyczała zbiory biblioteczne na zewnątrz, zapewniała możliwość skorzystania z komputera podłączonego do Internetu, jak również udostępniała Internet bezprzewodowo, co umożliwiało czytelnikom korzystanie z niego za pomocą własnych urządzeń mobilnych. Organizowane, w okresie objętym kontrolą, działania promocyjne i informacyjne związane bezpośrednio z działalnością Biblioteki obejmowały m.in. dwa konkursy recytatorskie dla uczniów szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych oraz konkurs pn. Czytanie fragmentu powieści „Chłopi” Wł. St. Reymonta, jak również udzielanie informacji bibliotecznych i rzeczowych czytelnikom oraz publikowanie informacji o wydarzeniach dotyczących GOKSiR/Biblioteki na stronie internetowej jednostki oraz stronie internetowej organizatora.

W Bibliotece nie wprowadzono udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, ponieważ - jak oświadczyła Dyrektor - osoby takie nie korzystały z usług Biblioteki na miejscu.

(akta kontroli str. 73-192)

8. Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektor wynika, że w ramach dostosowywania świadczonych usług do zmieniających się potrzeb czytelników w Bibliotece istniała możliwość korzystania z komputera oraz Internetu.

W celu zwiększenia posiadanych zbiorów i poszerzenia oferty dla czytelników, Biblioteka systematycznie dokonywała zakupu nowości wydawniczych.

W latach 2021-2023 (do 30 września) Biblioteka nabyła łącznie 901 książek, przy wyborze których kierowano się, jak wyjaśniła Dyrektor, uwagami i sugestiami czytelników oraz zasadą oszczędnego wydatkowania środków.

(akta kontroli str. 526-565)

8. Biblioteka nie prowadziła współpracy z innymi instytucjami kultury, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o bibliotekach w zakresie informowania o zbiorach własnych, w tym dotyczących współdziałania w tym zakresie z archiwami.

Przyczyny braku współpracy z archiwami Dyrektor wyjaśniła niezgłaszaniem przez czytelników zainteresowania materiałami spoza zbiorów Biblioteki oraz zaspokajaniem potrzeb czytelników przez Bibliotekę we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 193-196, 526-565)

9. Biblioteka terminowo przekazała do Głównego Urzędu Statystycznego roczne sprawozdania statystyczne K-03 za lata 2021-2022¹⁶.

Dane wykazane w ww. sprawozdaniach były zgodne ze stanem faktycznym za wyjątkiem danych za 2022 r. w zakresie liczby czytelników oraz wartości zakupionych w okresie sprawozdawczym książek, a także nieuwzględnienie w nich zidentyfikowanych ubytków, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

¹⁶ Przekazanie sprawozdań za poszczególne lata nastąpiło za pośrednictwem portalu sprawozdawczego odpowiednio 18 stycznia 2022 r. i 2 lutego 2023 r.

W ww. sprawozdaniach wykazywano ponadto liczbę aktywnych czytelników równą liczbie czytelników ogółem. Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z prowadzenia ewidencji czytelników ogółem odrębnie dla każdego roku, gdzie za liczbę czytelników przyjmowano liczbę osób aktywnie korzystających z biblioteki.

(akta kontroli str. 37-72)

10. W GOKSiR w okresie objętym kontrolą, została powołana rada o charakterze doradczym i opiniodawczym. Nie powoływano natomiast Rady Bibliotecznej.

Rada, w okresie objętym kontrolą, odbyła cztery posiedzenia (29 stycznia i 30 grudnia 2021 r., 29 grudnia 2022 r. i 5 stycznia 2024 r.), podczas których omawiano i dyskutowano nt. programu działania Ośrodka na dany rok oraz przyjmowano sprawozdania GOKSiR, dotyczące m.in. działalności biblioteki, za poprzedni (lub kończący się) rok.

(akta kontroli str. 530-558)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązującym w GOKSiR regulaminie organizacyjnym nie określono zadań, organizacji oraz szczegółowego zakresu działania Biblioteki, czym naruszono art. 12 ustawy o bibliotekach.

Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z faktu, że ośrodek kultury jest małą placówką, zaś sama Biblioteka stanowi niewielki element składowy instytucji kultury, w związku z tym przyjęto, że regulamin GOKSiR zawierający zapis dotyczący organizacji pracy w bibliotece wypełnia przesłankę formalną dla ww. dokumentu.

(akta kontroli str. 532)

2. Sprawozdanie K-03 za 2022 r. zostało sporządzone nierzetelnie. W sprawozdaniu wykazano bowiem:

- wartość zakupionego w tym roku księgozbioru wynoszącą 8 170 zł, podczas gdy wartość zakupionych książek wg faktur dostawców wyniosła 8 274,28 zł;
- wskazano liczbę użytkowników Biblioteki - 225, podczas gdy wynosiła ona 226 osób;

Dyrektor wyjaśniła kwestię błędnego określenia wartości księgozbioru faktem, że *podczas sumowania wartości faktur zakupowych z 2022 r. pomyłkowo przyjęta została wartość netto zamiast wartości brutto jednej z faktur (faktura 2022/11/FS/LD1/1084 tj. zamiast kwoty 2 183,86 zł przyjęto kwotę 2 079,87 zł) oraz z zaokrągleń kwot do pełnych złotych.*

W kwestii nieprawidłowego określenia liczby użytkowników Dyrektor wyjaśniła, że ww. błąd wynikał z omyłki rachunkowej powstałej w zestawieniu miesięcznym dotyczącym liczby czytelników i wypożyczeń na zewnątrz za grudzień 2022 r.

(akta kontroli str. 531, 534)

OCENA CZĄSTKOWA

Biblioteka prawidłowo realizowała zadania w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury. W szczególności wypożyczała książki na zewnątrz, dbała o regularne powiększanie księgozbioru o nowości wydawnicze oraz organizowała wydarzenia mające na celu promocję Biblioteki i czytelnictwa. Niemniej w regulaminie organizacyjnym GOKSiR nie określono zadań, organizacji oraz szczegółowego zakresu działania Biblioteki, a złożone sprawozdanie K-03 za 2022 r. nie zawierało w pełni rzetelnych danych.

2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 (do 30 września) Biblioteka dysponowała księgozbiorem liczącym odpowiednio 16 276, 16 551 (wzrost o 275, tj. 1,7 %) i 16 758 (wzrost o 207, tj. 1,3 %) książek¹⁷.

(akta kontroli str. 37-72, 441-518, 535-737)

2. W latach 2021-2022 Biblioteka dysponowała trzema miejscami dla czytelników, a w 2023 r. dwoma. Żadne z nich nie było przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

Według wyjaśnień Dyrektor osoby z niepełnosprawnościami nie korzystały z usług Biblioteki na miejscu.

(akta kontroli str. 193-196)

3. Prawidłowo przechowywano w GOKSiR materiały biblioteczne. Materiały te były chronione, a pomieszczenie Biblioteki było zabezpieczone przed potencjalnymi zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi. W budynku, w którym znajdowała się Biblioteka¹⁸, przebieg drogi ewakuacyjnej z Biblioteki został oznaczony w sposób wyraźny i trwały za pomocą tabliczek/naklejek/piktogramów koloru zielonego ze strzałkami wskazującymi kierunek ewakuacji, które zostały umieszczone na ścianach budynku. Wytyczona droga ewakuacji prowadziła do - otwieranego na zewnątrz budynku - wyjścia ewakuacyjnego. Drzwi wejściowo - wyjściowe nie zostały oznaczone napisem „wyjście ewakuacyjne” (szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*). Droga ewakuacyjna była drożna. Pomieszczenie Biblioteki wyposażone było w jedną gaśnicę (proszkową), znajdującą się w łatwo dostępnym miejscu (przy wejściu do pomieszczenia Biblioteki). Miejsce na gaśnicę nie zostało oznakowane, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Gaśnica była sprawna i posiadała ważny (do końca stycznia 2024 r.) przegląd techniczny.

(akta kontroli str. 193-196)

4. W budynku należącym do Gminy, w którym mieściła się Biblioteka, w latach 2021-2023 nie przeprowadzano kontroli związanych z bezpieczeństwem.

(akta kontroli str. 526-565)

5. W budynku Biblioteki umieszczono w widocznym miejscu instrukcję postępowania na wypadek pożaru (tablica informacyjna na korytarzu budynku, a w miejscu przechowywania gaśnicy instrukcję gaszenia pożarów przy pomocy gaśnicy proszkowej, zaś jej pracownik odbył przeszkolenie w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

(akta kontroli str. 193-196, 531)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W budynku zajmowanym przez Bibliotekę nie oznaczono drzwi wejściowych do budynku (od strony wnętrza budynku) napisem „wyjście ewakuacyjne” lub równoważnym znakiem/piktogramem graficznym¹⁹, a w pomieszczeniu Biblioteki nie oznaczono odpowiednim znakiem miejsca na gaśnicę²⁰, czym naruszono § 4 ust. 2 pkt 4 lit a i b ww. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych

¹⁷ W skład księgozbioru nie wchodziły czasopisma oprawne.

¹⁸ Udostępnione przez Gminę na podstawie uchwały Nr XXV/139/09 Rady Gminy Lipce Reymontowskie z dnia 9 grudnia 2009 r. zmieniająca uchwałę Nr V/30/07 z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich.

¹⁹ Np.: AA001 lub AE001.

²⁰ Np.: BF001 lub BC109.

i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów²¹.

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe nieprawidłowości spowodowane są przeoczeniem braku ww. oznaczeń przez dyrektora GOKSiR.

(akta kontroli str. 193-196, 531)

OCENA CZĄSTKOWA

Zbiory biblioteczne Biblioteki były sukcesywnie powiększane. Niemniej w Bibliotece nie zapewniono pełnego oznakowania wymaganego rozporządzeniem w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

1. Na mocy Zarządzeń Dyrektora w GOKSiR wprowadzono zasady (politykę) rachunkowości²². Opisująca je dokumentacja nie zawierała wszystkich elementów wskazanych w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²³, w tym w szczególności: określenia metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, a także sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 197-235)

2. Gospodarka finansowa Biblioteki prowadzona była w oparciu o plany finansowe, zgodnie z art. 27 ust. 3 uopdk.

W planach uwzględniono:

- przychody, których głównym źródłem corocznie były dotacje od organizatora, wpływy z usług i dotacje z Biblioteki Narodowej z przeznaczeniem na zakup książek do Biblioteki,
- koszty, które obejmowały wynagrodzenia (osobowe i bezosobowe), koszty rzeczowe - w tym zakupu książek do Biblioteki i koszty organizacji imprez.

Zmiany w zakresie planowanych przychodów i kosztów GOKSiR dokonywane były w drodze zmiany planu finansowego na dany rok. Wydatki ponoszone były, zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴, na cele i w wysokościach ustalonych w planach finansowych.

Zmiany do planów finansowych dokonywane były przez Dyrektora z opóźnieniem, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 245-357)

3. Plany finansowe GOKSiR uwzględniały wszystkie źródła osiąganych przez jednostkę przychodów i wszystkie ponoszone przez nią koszty. Przy opracowywaniu planów finansowych uwzględniano również posiadane na rachunku bankowym środki pieniężne wg stanu na początek okresu obrotowego, jako źródło finansowania jednostki. I tak:

- w 2021 r.:
 - na przychody w łącznej kwocie 363 036 zł złożyły się: dotacja od organizatora w kwocie 290 000 zł (79,9% przychodów ogółem), 67 036 zł wpływy z usług (18,4 % przychodów ogółem) oraz dotacja z Biblioteki Narodowej w kwocie 6 000 zł (1,7 %),

²¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 822, dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

²² Były to zarządzenia Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich: zarządzenie nr 2/2010 z dnia 4 stycznia 2010 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich, zarządzenie nr 3/2020 z dnia 4 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji inwentaryzacji majątku oraz zarządzenie nr 1/2020 z dnia 3 stycznia 2020 r. w sprawie zasad ustalenia planu kont syntetycznych i przyjętych zasad rachunkowości oraz zasad tworzenia i prowadzenia kont analitycznych do określonych kont syntetycznych.

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 120; dalej: uor.

²⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.; dalej: uofp.

- ponadto na rachunku bankowym wg stanu na początek roku obrotowego jednostka posiadała 10 752,13 zł,
- na wydatki w łącznej kwocie 373 788,13 zł złożyły się: wynagrodzenia osobowe i bezosobowe – odpowiednio 167 871,15 zł i 89 863,54 zł (tj.: 44,9 % i 24 % kosztów ogółem), koszty rzeczowe 95 663,26 zł (25,6% jw.), w tym zakup książek za kwotę 11 016 zł, oraz koszty organizacji imprez 20 390,18 zł (5,5 %),
- w 2022 r.:
 - przychody w łącznej kwocie 520 235,68 zł pochodziły z dotacji od organizatora w kwocie 330 000 zł (63,4 % przychodów ogółem), wpływów z usług 166 209,22 zł (32 %), środków przekazanych przez Ministerstwo Kultury 20 000 zł (3,8%) oraz z dotacji Biblioteki Narodowej w kwocie 4 000 zł (0,8 %), przy czym w planie finansowym i jego aktualizacjach dokonywanych przez trzy kwartały wykazywano dotację od organizatora w kwocie wyższej o 10 000 zł niż przyznana, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.
 - na rachunku bankowym wg stanu na początek roku obrotowego jednostka posiadała 26,46 zł,
 - na wydatki w łącznej kwocie 520 235,68 zł złożyły się: wynagrodzenia osobowe i bezosobowe – odpowiednio 161 836,9 zł i 106 997,47 zł (tj.: 31,1 % i 20,6 % kosztów ogółem), koszty rzeczowe 182 684,77 zł (35,1 % jw.), w tym zakup książek za kwotę 8 274,28 zł, oraz koszty organizacji imprez 68 716,54 zł (13,2%),
- na 2023 r. zaplanowano²⁵:
 - przychody w łącznej kwocie 472 000 zł obejmujące dotacje: od organizatora w kwocie 350 000 zł (74,1 % przychodów ogółem), wpływy z usług 117 000 zł (24,8 %) oraz dotacja z Biblioteki Narodowej w kwocie 5 000 zł (1,1 %),
 - na rachunku bankowym wg stanu na początek roku jednostka posiadała 44 771,17 zł,
 - wydatki w łącznej kwocie 516 771,17 zł, na które złożyły się: wynagrodzenia osobowe i bezosobowe – odpowiednio 183 300 zł i 67 000 zł (tj.: 35,5 % i 13 % kosztów ogółem), koszty rzeczowe 139 000 zł (26,9 % jw.), w tym zakup książek za kwotę 9 000 zł, oraz koszty organizacji imprez 127 471,17 zł (24,6 %).

Zaplanowane na rok 2021 przychody i koszty zostały zrealizowane w 100%. W 2022 r. zrealizowano 100% zaplanowanych przychodów i 91,4 % planowanych kosztów. Natomiast w 2023 r. (wg stanu na 30 września) przychody i koszty zostały zrealizowane odpowiednio na poziomie 80,4 % i 72,3 % planu rocznego.

(akta kontroli str. 245-357)

4. Ewidencja materiałowa zaprowadzona w Bibliotece w latach 2021-2023 obejmowała:

- sumaryczną (wstępną) ewidencję wpływów prowadzoną w jednym rejestrze przybytków wspólnym dla wszystkich rodzajów wpływów, który zawierał informacje wskazane we wzorze określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych²⁶ oraz podział wg poszczególnych dziedzin wiedzy; w latach 2021 - 2023 (ostatni wpis z 21

²⁵ Plan po zmianach na dzień 30 września 2023 r.

²⁶ Dz. U. z 2008 r. Nr 205, poz. 1283.

- listopada 2023 r.) ujęto łącznie 19 dowodów wpływów (faktury nabycia książek²⁷), z tego za poszczególne lata odpowiednio dziewięć, pięć i pięć (do 30 września);
- szczegółową ewidencję wpływów w księdze inwentarzowej księgozbioru, w której ujęto książki włączone do zbiorów, w tym książki, których nabycie udokumentowano fakturami;
 - sumaryczną ewidencję ubytków w rejestrze ubytków, który był zgodny z wzorem określonym w załączniku nr 7 do przywołanego wyżej rozporządzenia, w której w latach 2021-2023 (do 30 września) odnotowano 200 ubytków. Jednakże ww. ubytków nie odnotowano w księdze inwentarzowej oraz w ewidencji księgowej, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*;
 - finansowo-księgową ewidencję wpływów i ubytków – zgodnie z zakładowym planem kont na koncie 014 „Zbiory i materiały biblioteczne” w latach 2021 i 2023 (30 września) zaewidencjonowano zwiększenia wartości zbiorów bibliotecznych na podstawie dowodów źródłowych – faktur nabycia książek. Zwiększenia nie zaewidencjonowano w 2022 r., o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z § 12 rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych, za 2021 r. w 2022 r. i za 2022 r. w 2023 r. sporządzono zestawienia zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych, które były zgodne z wzorem określonym w załączniku nr 4 do przywołanego rozporządzenia.

Biblioteka nie weryfikowała zgodności wartości zbiorów bibliotecznych wykazanej w ewidencji szczegółowej z wartością wykazaną na koncie 014 „Zbiory i materiały biblioteczne”, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 193-196, 535-543)

5. Biblioteka prowadziła księgę inwentarzową księgozbioru, która była zgodna z wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych. W okresie objętym kontrolą, wykorzystywano księgi inwentarzowe o numerach 6 i 7 (w postaci papierowej, bez wykorzystania narzędzi informatycznych). Ostatnia (bieżąca) księga inwentarzowa oznaczona nr 7 została założona 7 grudnia 2022 r. i zawierała 199 ponumerowanych stron oraz 3 980 pozycji inwentarzowych. Wg stanu na 30 września 2023 r. księga zawierała wpis dotyczący pozycji oznaczonej numerem inwentarzowym 23 148²⁸. Materiały biblioteczne były ewidencjonowane po sprawdzeniu zgodności z dowodami wpływu (fakturami zakupu). Po wpisaniu do księgi inwentarzowej nabytych książek, ich numery inwentarzowe nanoszone były na dowody wpływu. W dwóch z 16 faktur objętych analizą błędnie określono datę wpisu do księgi inwentarzowej, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. W przypadku książek pozyskanych jako darowiznę dla dwóch objętych badaniem przypadków ujęto je w księdze z opóźnieniem, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Ostatnia przeprowadzona kontrola zbiorów bibliotecznych, przeprowadzana w oparciu o istniejący inwentarz, mająca na celu ustalenie stanu faktycznego zbiorów i ujawnienie braków (skontrum) miało miejsce w 2020 r.

Biblioteka dysponowała dostępem do systemu bibliotecznego ALMA²⁹, na zasadzie nieodpłatnego korzystania z oprogramowania oferowanego w modelu „Software as

²⁷ Wszystkie faktury zawierały naniesioną pieczęć z datą wpływu, akceptację merytoryczną Dyrektora, ślad rewizyjny po sprawdzeniu pod względem formalno-rachunkowym oraz zatwierdzenie do wypłaty, co było zgodne z rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych.

²⁸ Wg stanu na dzień zakończenia kontroli (12 stycznia 2024 r.) ostatni wpis dotyczył pozycji oznaczonej numerem inwentarzowym 23 230.

²⁹ Zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, do którego dostęp uzyskala w ramach realizacji programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021 - 2025” (Priorytet 1, Kierunek Interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek).

a Service" (SaaS) uzyskano za pośrednictwem Biblioteki Narodowej. System zapewniał obsługę procesów bibliotecznych m.in. w zakresie: katalogowania zbiorów bibliotecznych, udostępniania zbiorów bibliotecznych, gromadzenia zbiorów bibliotecznych, rejestracji czasopism, oraz udostępniał interfejs użytkownika (wyszukiwarkę), a także zapewniał możliwość administrowania systemem i współpracy z innymi systemami.

W okresie objętym kontrolą, prace z wykorzystaniem ww. oprogramowania sprowadzały się do bieżącego katalogowania zbiorów w zakresie nowo nabywanych pozycji książkowych.

(akta kontroli str. 193-196, 532-533)

6. W latach 2021-2023 (do 30 września) łączne przychody GOKSiR wyniosły 1 262 609,22 zł, z tego w poszczególnych latach odpowiednio: 363 036 zł (dotacja podmiotowa z budżetu Gminy 290 000 zł, dotacja celowa z Biblioteki Narodowej³⁰ w wysokości 6 000 zł – na zakup nowości wydawniczych oraz wpływy z usług 67 036 zł), 520 209,22 zł (dotacja z budżetu Gminy 330 000 zł, dotacja na zakup książek z BN w kwocie 4 000 zł, środki przekazane przez Ministerstwo Kultury 20 000 zł oraz wpływy z usług 166 209,22 zł) i 379 364 zł (dotacja z budżetu Gminy w wysokości 262 494 zł, dotacja na zakup książek z BN w kwocie 5 000 zł oraz wpływy z usług 111 870,00 zł).

Dotacje podmiotowe z budżetu Gminy na lata 2021-2022 zostały wykorzystane na sfinansowanie bieżącej działalności Biblioteki, tj. zgodnie z przeznaczeniem. Dotacje były wydatkowane w całości w roku, na który je przyznano i prawidłowo rozliczone. Dotacja na 2023 r. do 30 września została wykorzystana w wysokości przekazanej przez Urząd Gminy.

Objęta szczegółową kontrolą dotacja celowa z Biblioteki Narodowej na rok 2022³¹ została przyznana na wniosek GOKSiR³². W treści wniosku wskazano, że dofinansowywane zadanie będzie polegało na zakupie książek (nowości wydawniczych). Maksymalny poziom dofinansowania zgodnie z warunkami umowy mógł wynieść 50%. W umowie określono maksymalny termin wykonania zadania w części dotyczącej dotacji do 30 listopada 2022 r.

Łączna wartość zadania wyniosła 8 938,29 zł, w tym 4 000 zł stanowiły środki pochodzące z dotacji, które zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem na zakup 276 pozycji książkowych oraz opłacenie zdalnego dostępu do publikacji książkowych w formie e-booków i audiobooków. Dyrektor GOKSiR przedłożyła raport końcowy z realizacji zadania zawierający sprawozdanie merytoryczne i rozliczenie finansowe. Biblioteka Narodowa zaakceptowała raport końcowy z realizacji zadania i rozliczenia dofinansowania.

(akta kontroli str. 406-440)

7-8. Biblioteka nie posiadała należności i zobowiązań według stanu na 31 grudnia 2021 i 2022 r. oraz na 30 września 2023 r. Kwartalne sprawozdania Biblioteki o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych Rb-N i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji Rb-Z za IV kwartał 2021 i 2022 r. zostały przekazane do Urzędu Gminy Lipce Reymontowskie odpowiednio 12 stycznia 2022 r. i 10 stycznia 2023 r. tj. w trybie i terminie wynikającym z załącznika nr 7 do rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia

³⁰ Dalej: BN.

³¹ Dotacja w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

³² Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Dyrektora NCK w ramach programu EtnoPolska Edycja 2023 z dnia 16 stycznia 2023 r., skorygowany 26 maja i 20 czerwca 2023 r.

2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³³. Przy czym nieterminowo przekazano sprawozdania Rb-N i Rb-Z GOKSiR za III kwartał 2023 r., o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*".

(akta kontroli str. 234-244)

9. Wydatki na zakup towarów i usług w latach 2021 - 2023 dokonywane były w GOKSiR zgodnie z planem finansowym. Żaden z wydatków nie przekroczył kwoty 130 000 zł, o której mowa w art. 37a uopdk i w art. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³⁴. Objęte analizą zakupy książek dokonywane były zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora z uwzględnieniem najkorzystniejszych warunków cenowych podczas porównywania i analizowania ofert wydawniczych, możliwością uzyskania upustów i nieodpłatnej dostawy do biblioteki.

(akta kontroli str. 245-357, 441-518)

10. Biblioteka sporządziła informacje o stanie wykonania planu finansowego – za I półrocza 2021, 2022 i 2023 r. oraz sprawozdania z wykonania planu finansowego – za 2021 i 2022 r. W dokumentach tych nie uwzględniono jednakże stanu należności i zobowiązań, w tym wymagalnych, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Stopień szczegółowości sprawozdań i ujętych w nich kwot odpowiadały szczegółowości planów finansowych i ujętym w nich kwotom. Sprawozdania półroczne zostały przekazane do organizatora odpowiednio 16 lipca 2021 r., 14 lipca 2022 r. i 26 lipca 2023 r., zaś sprawozdania roczne 17 stycznia 2022 r. i 10 stycznia 2023 r., tj. z zachowaniem terminów wynikających z art. 265 uofp.

(akta kontroli str. 245-357)

11. GOKSiR nie posiadał własnych nieruchomości. Rada Gminy w Lipcach Reymontowskich³⁵ zatwierdziła decyzję Wójta Gminy o oddaniu GOKSiR w nieodpłatne użyczenie pomieszczenia o pow. 48,16 m² w budynku należącym do Gminy przy ul. Słonecznej 1³⁶ w Lipcach Reymontowskich na potrzeby prowadzonej Biblioteki, wraz z prawem korzystania z części wspólnych. GOKSiR nie udostępniał zajmowanego przez Bibliotekę pomieszczenia podmiotom trzecim i nie osiągnął z tego tytułu żadnych przychodów.

(akta kontroli str. 13-18, 565)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązującej w GOKSiR polityce rachunkowości nie ujęto obligatoryjnych elementów określonych w art. 10 ustawy o rachunkowości, tj.: nie określono roku obrotowego oraz wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych (art. 10 pkt 1 ppkt 1 uor), opisu systemu przetwarzania danych (...) wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji (art. 10 pkt 1 ppkt 3 lit. c uor), systemu służącego ochronie danych (...) (art. 10 pkt 1 ppkt 4 uor).

Dyrektor wyjaśniła, że zaistniała sytuacja wynikała z braku stosownej wiedzy w powyższym zakresie ze strony Głównego Księgowego i Dyrektora GOKSiR. Ponadto dodała, że w okresie objętym kontrolą NIK nie przeprowadzono w GOKSiR weryfikacji przyjętych w polityce rachunkowości rozwiązań, która zasygnalizowałyby istniejący problem i stanowiłaby wskazówkę do uzupełnienia polityki rachunkowości o brakujące

³³ Dz. U. z 2023 r. poz. 652.

³⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

³⁵ Dalej: Gmina.

³⁶ Uchwała nr XXV/139/09 z dnia 9 grudnia 2009 r. zmieniająca uchwałę nr V/30/07 z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich. Uchwałą oddano również w nieodpłatne użyczenie GOKSiR część budynku przy ul. Reymonta 24 o łącznej powierzchni 590 m².

elementy. Dyrektor wskazała również, że z uwagi na świadomość ww. problemu zostaną podjęte działania w celu dokonania zmian i uzupełnień dokumentacji obejmującej politykę rachunkowości.

(akta kontroli str. 533)

2. Księgi inwentarzowe prowadzone były w sposób nierzetelny. I tak:

- a) w księdze inwentarzowej nr 6: 94 pozycje książkowe ujęte na fakturze 1052/21 z dnia 16 listopada 2021 r. ujęto pod numerami od 22531 do 22624 w dacie 20 listopada 2021 r. podczas gdy z opisu na fakturze wynika data 24 listopada 2021 r. (jako data ujęcia w księdze inwentarzowej). Podobnie 71 pozycji książkowych ujętych na fakturze 22/11/FS/LD1/1084 z 26 listopada 2022 r. od numeru 22871 do numeru 22932 w dacie 8 grudnia 2022 r. podczas gdy z opisu (jw.) wynika data 30 listopada 2022.

Dyrektor wyjaśniła, że ww. niezgodności wynikają z faktu wskazania na fakturze określonego dnia jako daty „zaplanowanego wpisu”, która to czynność faktycznie uległa opóźnieniu z powodu wykonywania przez pracownika biblioteki prac wynikających z jednoczesnego pełnienia funkcji Dyrektora, innych czynności - związanych z kierowaniem GOKSiR, co w efekcie spowodowało powstanie ww. pomyłek

- b) Książki pozyskane w wyniku darowizny wskazane w specyfikacjach D/1/23 oraz D/2/23 z dnia 2 marca 2023 r. wpisano do księgi inwentarzowej z dniem 30 czerwca 2023 r., tj. po 120 dniach od dnia sporządzenia specyfikacji.

Dyrektor wyjaśniła, że opóźnienie wpisu darowizn do księgi inwentarzowej spowodowane było wykonywaniem innych czynności związanych z kierowaniem GOKSiR.

- c) Część księgozbioru - w liczbie 200 pozycji - została wykreślona z księgi inwentarzowej dopiero po upływie 20 miesięcy od dnia wpisania tych pozycji do rejestru ubytków, tj. w dniu 31 grudnia 2023 r.

Dyrektor wyjaśniła, że powodem znacznego opóźnienia w powyższym zakresie była konieczność realizowania znacznej liczby innych obowiązków, co pozwoliło pracownikowi Biblioteki jedynie na bieżące prace i spowodowało opóźnienie zakończenia procesu ubytkowania zbiorów.

(akta kontroli str. 528, 530-531)

3. Sprawozdania Rb-N i Rb-Z GOKSiR za III kwartał 2023 r. przekazano do Organizatora w dn. 23 października 2023 r., tj. z dziewięciodniowym opóźnieniem, w stosunku do terminu określonego w załączniku nr 7 do Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³⁷ zgodnie z którym sprawozdanie winno być złożone nie później niż 14 dni po upływie okresu sprawozdawczego.

Dyrektor wyjaśniła: „Sprawozdania Rb-N i Rb-Z za III kwartał 2023 r. przekazano do Organizatora w dn. 23 października 2023 roku, ponieważ główny księgowy nie był w stanie przygotować ich we wskazanym terminie, z uwagi na wykonywane obowiązki na stanowisku instruktora ds. rekreacji i sportu”.

(akta kontroli str. 531)

4. W planach finansowych GOKSiR sporządzanych w pierwszych trzech kwartałach 2022 r. wykazywano w przychodach dotację podmiotową w kwocie 340 tys. zł, której wysokość faktycznie wynosiła 330 tys. zł.

³⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 652.

Dyrektor wyjaśniła w powyższej sprawie: „Przyczyną wykazania w przychodach błędnej kwoty dotacji organizatora w pierwszych 3 kwartałach 2022 roku był czynnik ludzki. Główny księgowy podczas wpisywania kwoty dotacji pomylił się. Wykrywając pomyłkę w III kw. 2022 roku skorygował i poprawił, popełniony przez siebie błąd”.

(akta kontroli str. 294-333)

5. W sposób nierzetelny wprowadzano zmiany do planów finansowych. Dokonywano ich na określony dzień z datą późniejszą (np. zmiana do planu wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. została dokonana 10 stycznia 2023 r., zmiana wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. została dokonana 12 stycznia 2022 r.), co dotyczyło m.in. zmian związanych z otrzymaną w poszczególnych latach dotacją celową Biblioteki Narodowej. Dotację uzyskaną na podstawie umów zawartych w odpowiednio w dniu:
- 14 października 2021 r. wprowadzono do planu finansowego w dniu 12 stycznia 2022 r.;
 - 11 lipca 2022 r. wprowadzono do planu finansowego w dniu 14 października 2022 r.;
 - 17 lipca 2023 r. wprowadzono do planu finansowego w dniu 10 października 2023 r.,

a co za tym idzie, wydatkowano środki z przekroczeniem limitów określonych w obowiązujących na dany moment w niezaktualizowanej wartości planach finansowych jednostki. Natomiast zgodnie z art. 52 ust. 3 uofp ujęte w rocznych planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych przychody i koszty mogą ulec zwiększeniu, jeżeli zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych, a zwiększenie kosztów nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu lub zwiększenia planowanego stanu zobowiązań, przy czym zmiany te wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Dyrektor wyjaśniła, że zmiany w planie finansowym były dokonywane w roku obrotowym, którego dotyczyły, natomiast wyżej wskazane daty oznaczają terminy sporządzenia informacji o dokonanych w planie finansowym zmianach w celu poinformowania o nich Wójta Gminy oraz, że zawarta w informacji data oznacza datę poinformowania Wójta o wszystkich zmianach w planie finansowym w poprzednim kwartale. Dyrektor wskazała, że GOKSiR nie jest zobowiązany do przedkładania takich informacji, ale informowanie Wójta o zmianach planów finansowych jest wynikiem przyjętej w tym zakresie wieloletniej praktyki.

(akta kontroli str. 527-528)

6. W 2022 r. nie zaewidencjonowano na koncie „014” – „Zbiory i materiały biblioteczne” zwiększenia wartości zbiorów bibliotecznych o wartość dokonanych zakupów książek czym naruszono art. 24 ust. 1-3 oraz ust. 5 pkt 1 uor, zgodnie z którym księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco; księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty; księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bezbłędnie, jeżeli wprowadzono do nich kompletnie i poprawnie wszystkie zakwalifikowane do zaksięgowania w danym miesiącu dowody księgowo, zapewniono ciągłość zapisów oraz bezbłędność działania stosowanych procedur obliczeniowych; księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bieżąco, jeżeli pochodzące z nich informacje umożliwiają sporządzenie w terminie obowiązujących jednostkę sprawozdań finansowych i innych, sprawozdań, w tym deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych. Powyższe działanie naruszało także przyjęte w jednostce zasady (politykę) rachunkowości, gdzie w załączniku będącym zakładowym planem kont³⁸ wskazano sposób ujęcia w księgach rachunkowych zbiorów i materiałów bibliotecznych.

³⁸ Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 1/2020 Dyrektora GOKSiR z 3 stycznia 2020 r.

Dyrektor wyjaśniła, że do powyższej nieprawidłowości doszło ponieważ Główny Księgowy GOKSiR jest jednocześnie zatrudniony jako instruktor sportu i wykonując na bieżąco wiele czynności związanych z pracą instruktora nie zaksięgował wartości zakupionego księgozbioru z powodu błędu spowodowanego nadmiarem pełnionych przez siebie obowiązków.

(akta kontroli str. 526-527)

7. W GOKSiR, wbrew obowiązki określonej w §§ 27 i 28 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych nie dokonywano potwierdzania wartości sald księgowych księgozbioru wykazanych na koncie 014 „Zbiory i materiały biblioteczne”, z wartością wykazaną w księdze inwentarzowej na koncie 014 „Zbiory i materiały biblioteczne”,

Dyrektor wyjaśniła, że nieprawidłowość wynika z faktu, że: „nie było wcześniej prowadzonych takich czynności. W okresie objętym kontrolą NIK nie przeprowadzono w GOKSiR weryfikacji, która zasygnalizowałaby istniejący problem w tym zakresie i stanowiłaby wskazówkę do jego uzupełnienia. Obecnie jesteśmy świadomi problemu i poczynimy starania aby poprawić i uzupełnić powyższe dokumenty”.

(akta kontroli str. 527)

8. Sprawozdania z wykonania planu finansowego GOKSiR za rok 2021 i 2022 oraz informacje z wykonania planu finansowego za pierwsze półrocze w latach 2021-2023 wbrew obowiązki określonej w art. 265 ustawy o finansach publicznych nie zawierały informacji dotyczących stanu należności i zobowiązań, w tym wymagalnych.

Dyrektor wyjaśniła w powyższej sprawie: „Przyczyna nie podania informacji dotyczących stanu należności i zobowiązań z wykonanych planów finansowych jest spowodowana nieświadomością głównego księgowego, który w/w stany należności i zobowiązań przedkładał w sprawozdaniach Rb-N oraz Rb-Z”.

(akta kontroli str. 527-528)

OCENA CZĄSTKOWA

GOKSiR prowadził gospodarkę finansową w oparciu o plany finansowe uwzględniające w sposób prawidłowy wszystkie źródła przychodów i kosztów (poza planem i jego aktualizacjami na 2022 r.). Jednakże zmian do planów finansowych dokonywano wg stanu na określony dzień z datą późniejszą.

Dokumentacja opisująca przyjęte zasady (politykę) rachunkowości nie spełniała jednakże w pełni wymogów określonych w uor. Objęte badaniem sprawozdania Rb-N i Rb-Z zawierały dane zgodne z ewidencją księgową i zostały złożone terminowo (za wyjątkiem sprawozdań za III kwartał 2023 r.).

Dotacje podmiotowe i celowe, stanowiące dominujące źródło przychodów Biblioteki, były wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczone. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny i służyły terminowej realizacji zadań Biblioteki.

Biblioteka co do zasady prawidłowo ewidencjonowała zakupione materiały biblioteczne i prowadziła księgi inwentarzowe za wyjątkiem nieujmowania w nich na bieżąco ubytkowanych zbiorów. Ponadto Biblioteka prawidłowo (za wyjątkiem danych dotyczących stanu należności i zobowiązań, w tym wymagalnych) i terminowo składała organizatorowi półroczne informacje i roczne sprawozdania z wykonania planów finansowych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wzmocnienie nadzoru nad rzetelnością prowadzenie ksiąg inwentarzowych i ksiąg rachunkowych;
2. Wzmocnienie nadzoru nad prawidłowością sporządzania planów finansowych i sprawozdań z ich realizacji;
3. Uzupelnienie oznaczeń drogi ewakuacyjnej z pomieszczenia Biblioteki i miejsca przechowywania sprzętu gaśniczego;
4. Dostosowanie obowiązującej polityki rachunkowości do wymogów art. 10 uor.;
5. Zobowiązanie pracowników do bieżącego ujmowania na koncie księgowym „014” – „Zbiory i materiały biblioteczne” wartości księgozbioru oraz uzgadniania wartości ewidencji zbiorów i materiałów bibliotecznych z ewidencją księgową.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

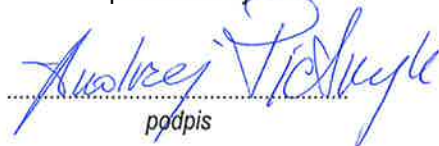
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 29 stycznia 2024 r.

Kontroler

Andrzej Pietrzyk

Główny specjalista kontroli
państwowej


podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor

Piotr Walczak


podpis

